

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

19 vtrum vna sit Ecclesia, quæ fuit in principio Apostolorum, & quæ modo
est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

Verum aqua habeat virtutem ad emundationem.

Vide g.p. q. 66. ar. 2. & 3. & 4. di. 3. ar. 3. q. 1.

AD PRIMUM queritur, utrum aqua habeat virtutem ad emundationem, i. utrum propria virtute mundet, vel virtute concomitante.

RESPON. Dicendum, quod duplex est opinio in huiusmodi non solum de aqua, sed de omnibus ecclesiasticis sacramentis. Quidam. n. dicunt, quod sacramenta non habent virtutem, vel vim operandi in anima, sed tantum extra, & diuina virtus concomitans facit illum effectum, & inducit exemplum. Ber. Sit aliquis episcopus, qui inuestiat aliquem de præbenda per anulum, anulus non est causa præbende, sed signum. Sed hoc non est sane dictum, quia sic non esset aliqua prærogatiua sacramentorum nouæ legis ad vetera, quia etiam in illis virtus coassistens fidei creditur in Christo veteri iustificabat.

Et ideo dicendum, quod sacramenta habent in se virtutem iustificandi, & ad alios effectus ad quos ordinantur, & non solum quod sunt signum. vnde Aug. Quæ est tanta vis aquæ, ut corpus tangat, & cor abluat? Sciendum tamen, quod duplex est virtus. f. & propria, & instrumentalis, sicut patet in ferra, sic sacramenta habent virtutem instrumentalem ad spirituales effectus: quia eum sacramentum adhibetur cum inuocatione diuina, efficit hunc effectum. Et hoc est inconueniens, quia verbum, per quod omnia sacramenta virtutem habent, habuit carnem & fuit verbum Dei, & sicut caro Christi habuit virtutem instrumentalem ad faciendum miracula per conjunctionem ad verbum, ita sacramenta per conjunctionem ad Christum crucifixum & passum.

QVÆSTIO XV.

ARTICVLVS XV.

Verum non habens curam animarum possit absolueri in foro confessionis.

4. di. 13. q. 1. ar. 1. q. 3. & 3. q. 1.

DEINDE quesitum est de penitentia. Et primo, utrum non habens curam animarum possit absolueri in foro confessionis.

RESPON. Dicendum, quod aliter est ei sacramentum penitentia, & aliter in quibusdam aliis sacramentis. Nam in quibusdam qui habet ordinem, potest ex hoc ipso inducere effectum sacramenti in omni casu. In illis in quibus quod est effectus sacramentorum, est res existens extra sacramentum. Vnde sacerdos degradatus & excommunicatus licet peccet, tamen consecrat, & baptizat, & similiter episcopus consecrat, quia confert characterem. In penitentia autem non imprimitur character, nec effectus, nisi iustificatio penitentis, quod non potest fieri nisi per potestatem iudicariam. Non habens autem curam animarum, non habet hanc potestatem.

ARTICVLVS XVI.

Verum liceat in aliquo casu reuelare confessionem.

SECUNDO, utrum liceat in aliquo casu reuelare confessionem.

RESPON. Dicendum quod non, nec verbo, nec facto, nec nutu, nec aliquo signo licet facere, quia est sacrilegium. Nam ita est in sacramentis nouæ legis, quod efficiunt quod figurant: effectus autem penitentia est occultatio peccatorum ab oculis Dei uiuentis, & hæc occultatio significatur per secretum confessionis. Et ideo sicut prophanaret sacramentum,

F qui conficeret corpus & sanguinem Christi de alio quâ de pane & uino: ita esset reuelans sacrilegus.

ARTICVLVS XVII.

Verum liceat appetere episcopatum.

TERTIO, utrum liceat appetere episcopatum.

RESPON. Dicendum, quod contingit appetere prælationem dupliciter, aut propter necessitatem urgentem, aut non urgentem. Primo modo dupliciter, uel quando imponitur a superiori, uel quando non inuenitur aliquis, qui velit onus prælationis subire, tali necessitate existente meritorium est appetere. Vnde Ita. sexto. Quem mittam, & quis ibit nobis respondit. Ecce ego, mitte me, tamen ante dixit se indignum. Secundo modo. f. quando non urget necessitas, sic non licet: quia non potest carere aut uitio iniustitiæ, si velit se minore præferri maioribus: aut uitio præsumptionis, si reputet se sufficere præferri aliis. Vnde Cryf. super illud Reges gentium &c. Primatus ecclesiasticos concupiscere nec iustum, nec utile.

QVÆSTIO II.

ARTICVLVS XVIII.

Verum compaternitas causatur ex præambulis ad sacramenta.

DEINDE quesitum de effectu sacramentorum, utrum compaternitas causatur ex præambulis ad sacramenta, puta, ex catechismo, & huiusmodi. & uidetur quod sic. Dicit. n. quædam Decret. quod primo pabulo salis non potest fieri uxor. ergo contrahitur ibi compaternitas.

Prat. Catechumenus censetur christianus: sed qui dat christianismum efficitur copater. ergo &c.

RESPON. Quidam dicunt, quod omnia illa sacramentalia sufficiunt ad causandum compaternitatem. Quidam dicit, quod solum contrahitur quantum ad tria. f. in catechismo, baptismo, & confirmatione. Sed mihi videtur quod solum contrahitur in duobus. f. in baptismo, & confirmatione, quia copaternitas similitudo quædam est paternitatis: paternitas autem non fit nisi in generatione, & ideo solum in illis sacramentis, in quibus est quædam generatio spiritualis, contrahitur compaternitas que matrimonium impedit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod illa non sunt intelligenda singillatim, sed sunt accipienda collectivè & simul, quia in omnibus illis aliquibus efficitur copater.

AD SECUNDUM Dicendum, quod catholicus dicitur christianus per fidem, non per baptismum quem nondum suscepit, & ille qui dat christianismum, dat sacramentum baptismi.

ARTICVLVS XIX.

Verum una sit ecclesia que fuit in principio apostolorum, & que modo est.

DEINDE quesitum fuit, utrum sit una ecclesia, que fuit in principio tempore apostolorum, & que est modo, & uidetur quod non, quia nunc non utitur eisdem regulis. Tunc. n. prælati erant sine auro & argento in zonis suis. ergo &c.

Prat. Non legitur quod Christus, & Apostoli habuerint castra: modo autem ecclesia habet. ergo &c.

CONTRA. Mat. ult. Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi: hoc autem non intelligitur nisi de Apostolis, quia omnes mortui sunt, & adhuc sæculum non est consummatum. ergo &c.

RESPON. Dicendum, quod eadē est numero ecclesia que tunc erat, & que nunc est, quia eadem fides, & eadem

eadem fidei sacramenta, eadē autoritas, & eadem professio. vñ dicit Apof. Diuifus est Christus: abfit.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ uerba Matth. tripliciter exponuntur. Hilar. & Ambr. exponunt scdm̄ sensum mysticum dicentes, Nolite portare aurum &c. i. nihil in spiritualibus ministeriis auo uendatis: non duas tunicas. i. non duplicem animā habeatis. Alii exponunt ad literam, & una expositio est Aug. qui dicit q̄ illa uerba non dicuntur p̄ modum præcepti, sed per missionis, ita q̄ qui non seruat non peccat, & qui seruat melius facit, ut sit sensus. Nolite portare. i. quādo itis ad prædicandū, nolite solliciti esse de expensis, quia debentur uobis a populo. Dignus est. n. operarius &c. quasi diceret. Ideo permitto q̄ non portetis, quia digni estis accipere ab aliis, quibus prædicatis. Paulus hoc nō seruauit, & tamen contra regulam hanc non fecit, sed supererogauit. Alia expositio est aliorum sanctorum, qui dicunt quod hæc dicta sunt præceptiue, sed hoc præceptum datum est non ad sp̄ seruandum, sed ad primam promissionem: bis. n. eos misit. sante passionem Iudeis. Post resurrectionem Gentibus. In prima dixit eis. In uiam gentium ne abieritis, in secunda dixit. Docete oēs gentes. In prima mandauit q̄ prædicta seruaent, non autem in secunda. & rō huius est: quia in prima solum mittebantur ad Iudeos, apud quos consuetum erat, q̄ magistri eorum ab eis sustentarentur, & ideo sine scandalo poterant accipere, & uti potestate sibi cōcessa: apud uero Gentiles non erat huiusmodi consuetudo, quia apud eos non erant huiusmodi prædicatores, & ideo fuisset eis scandalum, & uisum fuisset eis q̄ pro quæstu Apostoli prædicarent, & ideo Paulus hoc præceptum non seruauit in Gētib. & iō Dominus in secūda missione dixit. Nūc qui habet sacculum tollat similiter & peram.

AD SECUNDVM dicendum, quod Aug. respondet in epistola contra Donatistas, & habetur super illud Psal. 2. Quare fremuerunt gentes. Distinguit enim diuersa tempora ecclesie. Fuit. n. tempus qñ astitērunt reges aduersus Christum, & in illo tempore non solum non dabant fidelibus, sed & eos occidebant. Aliud uero tempus est nunc, quo reges intelligunt, & eruditi seruiunt Domino Iesu Christo in timore, &c. & ideo in isto tēpore reges sunt uasalli ecclesie, & ideo est alius status ecclesie nunc, & tunc, non tamen est alia ecclesia.

QVÆSTIO XIII.

DEINDE quæsitum est de uirtutibus.

¶ Primo, De quadam uirtute intellectuāli, scilicet, de ueritate.

¶ Secundo, de uirtutibus moralibus.

¶ De ueritate quæsitum sunt duo.

¶ Primo, De fortitudine ueritatis.

¶ Secundo, De cōfirmatione ueritatis, quæ est per iuramentum.

ARTICVLVS XX.

Utrum ueritas sit fortior inter uinum, & regem, & mulierem.

Art. specul. 1. p. 1. q. 109. de uc.

AD PRIMVM quæsitum est, utrum ueritas sit fortior inter uinum, regem, & mulierem. Et utrum quod uinum, quia immutat maxime hominē. Itē q̄ rex, quia pellit hominem ad id qd̄ est difficillimum. Ad hoc qd̄ se exponat periculo mortis. Itē,

A quod mulier, quia dominatur etiam regibus.

CONTRA, Eldre. 3. Fortior est ueritas.

RESPON. Dicendum, q̄ hæc est quæstio proposita iuuenibus dissoluenda in Esdra. Sciendum ergo q̄ si consideremus ista quatuor s̄m se. i. uinum, regem, & mulierem, & ueritatem, non sunt comparabilia, quia non sunt unius generis, tamen si considerentur per comparisonem ad aliquem effectū, concurrunt in unum, & sic possunt comparari. Hic autem effectus, in quem cōueniunt & possunt, est immutatio cordis humani. Quod ergo inter ista magis immutet cor hominis, uidendum est.

Sciendum est ergo, q̄ immutatum hominis quoddam est corporale, & aliud est animale, & hoc est duplex, sensibile & intelligibile. Intelligibile est duplex. i. practicum & speculatiuū. Inter ea autē quæ pertinent ad immutata naturaliter s̄m dispositionem corporis, hēt excellentiam uinum, quod facit per temulentiam loqui. Inter ea quæ pertinent ad immutandum appetitum sensitiuum, excellentior est delectatio, & præcipue circa uenerea, & sic mulier est fortior. Item in practicis & in rebus humanis, quæ possunt hoc facere, maximam potestatem habet rex. In speculatiuis summum & potentissimum est ueritas: nūc autē uires corporales subiiciuntur uiribus animalibus, uires animales inelle ctualib. & intellectuāles practice speculatiuis. & iō simplr ueritas dignior est, & excellentior, & fortior.

ARTICVLVS XXI.

Utrum accipiens doctrinam alicuius experimenti sub iuramento non communicandi teneatur seruare iuramentum.

SECUNDO queritur, utrum accipiens doctrinā alicuius experimenti sub iuramento non communicandi, teneatur seruare iuramentum. & uideatur q̄ sic, quia sic obligatus non debet facere aliquid quod uergat in detrimentum illius qui dedit, uel qui docuit: hoc autem esset si aliis communicaret, ergo &c.

¶ 2. Præ. Communicare tale experimentum, non tenetur ex parte salutis aeternæ alicui. Cum ergo nō teneatur alteri communicare, non debet sic obligatus communicare.

CONTRA. Non communicare salubre remedium, siue quodcumque bonum, est contra charitatem. ergo &c.

RESPON. Alter dicendum est hic simpliciter, & aliter in casu. Simpliciter loquendo non tenetur, sed male fecit iurando. Iuramentum. n. nō solum amittit vim qñ iuramentum est illicitum, sed et qñ iurando peiorat: quia iuramentum obligans debet habere iudicium, iustitiam, & ueritatem: sed & si iuro quandoq; aliquid quod licet mihi non facere, puta, non ire ad ecclesiam, non licet tamen iurare, quia licet sit mihi licitum pro aliquo tempore facere, uel dimittere huiusmodi bonum quod est ad ecclesiam ire, non tamen licet mihi iurum interponere, & alium obfirmare ad aliquod bonum non faciendum, q̄ hoc est facere cōtra Spiritū sanctum. & ideo iurum contra oēs id quod est iudice genere bonorū est illicitum, & non seruandum: tamē in casu seruare tenetur, puta, si ille, uel alius sufficiens medicus præsens esset, & paratus esset curare, & uti illo experimento in salutem corporalem aliorum.

Et sic patet solutio ad obiecta.

QVÆSTIO XV.

DEINDE quæsitum est de uirtutibus moralibus.

¶ Et primo, De uirtutibus secundum se.

¶ Secundo, Specialiter de quodam actu iustitiæ, scilicet de restitutione.

ARTI-